

засобів та контролю за правильністю визначення митної вартості транспортних засобів, розбіжності термінології у нормативно-правових актах) і в організаційному аспектах визначення митної вартості транспортних засобів (відсутність спеціалізованих довідників, відсутність офіційного роз'яснення щодо значення та заповнення граф технічних паспортів транспортних засобів, виданих різними іноземними державами, тощо). Отже виявлені в процесі аналізу проблемні питання мають як наукову цінність так і практичну.

Вирішення зазначених проблем значно спростить роботу фахівців органів доходів і зборів та полегшить визначення митної вартості декларантами.

Список використаних джерел

1. Митний кодекс: Закон України прийнято Верхов. Радою 13 березня 2012 року № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.
2. Генеральна угода з тарифів і торгівлі (ГАТТ 1947). 1947. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_264.
3. Про затвердження Методики товарознавчої експертизи та оцінки колісних транспортних засобів: Наказ Міністерства юстиції та Фонду державного майна України від 24.11.2003 №142/5/2092. (Із змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства юстиції № 137/5/2732 від 08.12.2004; № 1335/5/1159 від 24.07.2009; № 3207/5/1033 від 21.10.2019). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1074-03>.
4. Борисенко О. Митна вартість як об'єкт і інструмент державного регулювання та контролю. *Вісник Національної академії державного управління*. 2009. URL: <http://visnyk.academy.gov.ua/wp-content/uploads/2013/11/2009-3-10.pdf>.
5. Войтов С.І. Митна вартість товарів: актуальні питання визначення та контролю. *Стратегія розвитку України. Економіка, соціологія, право*. 2013. URL: <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/SR/article/view/6710>
6. Голомб В. Економічні та правові аспекти визначення митної вартості імпорту. *Управління експертиз Запорізької ТПП*. 2016. URL: <https://e-tpp.org/2016/07/26/ekonomichni-ta-pravovi-aspekty-vyznachennya-mytnoyi-vartosti-importu/>.
7. Гребельник О. П. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Київ: Центр навчальної літератури. 2005. 696 с.
8. Коновалов Ю.О. Проблемні питання визначення митної вартості транспортних засобів. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки*. 2018. № 1(34). URL: <http://economics.kntu.kr.ua/pdf/34/8.pdf>

*Довбиш В.А., доцент кафедри бізнесу і права,
Вінницький інститут Університету «Україна»;
Ситор В.М., студент 5-го курсу, спеціальність «Право»
Вінницький інститут Університету «Україна»*

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ГАРАНТУВАННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ

PROBLEMED ISSUES OF GUARANTEE FOR RIGHTS AND FREEDOMS PEOPLE AND CITIZENS IN CONDITIONS OF ARMED CONFLICT

Анотація. У статті досліджуються проблемні питання гарантування прав і свобод

людини і громадянина в умовах збройного конфлікту. Дослідження у цій сфері є особливо необхідними сьогодні, в умовах сучасної геополітичної ситуації, для Українського законодавства врегулювання конституційно-правового забезпечення національної безпеки є першочерговим завданням. Не визначеність в окремих аспектах, які є основою забезпечення національної безпеки становить загрозу для держави і тому потребує доопрацювання на державному рівні.

Ключові слова: права і свободи людини і громадянина, збройний конфлікт, національна безпека.

Abstract. The article explores the problematic issues of guaranteeing the rights and freedoms of man and citizen in the context of armed conflict. Research in this area is especially needed today, in the current geopolitical situation, for Ukrainian legislation to regulate the constitutional and legal provision of national security is a top priority. The lack of certainty in the individual aspects that underpin national security is a threat to the state and therefore needs further elaboration at the state level.

Keywords: human and civil rights and freedoms, armed conflict, national security.

Постановка проблеми. Стан дотримання прав людини та належний рівень їх реалізації залежать не тільки від їх конституційного закріплення й детальної юридичної регламентації, але й від наявності дієвого механізму їх гарантування. На сьогоднішній день наша країна переживає надзвичайно складний період власного державотворення, який відзначається не лише глибинними проблемами соціального та економічного розвитку, а й необхідністю протистояти зовнішній гібридній агресії з боку Російської Федерації, що загрожує самому існуванню української незалежності, захисту та гарантіям прав і свобод людини і громадянина.

Складність сучасних соціальних процесів, що відбуваються в нашій країні, показує необхідність створення та підвищення ефективності і чіткості гарантій прав і свобод людини і громадянина. У цьому зв'язку важливого значення набуває проведення комплексного системного дослідження проблеми соціальної і правової природи гарантій конституційних прав людини з метою виявлення позитивних сторін і недоліків гарантій конституційних прав людини і громадянина та вжиття заходів щодо його вдосконалення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідженні проблем гарантування прав і свобод людини і громадянина відображено в наукових працях багатьох вчених, таких як: О. Аврамова, Н. Ахтирська, О. Бандура, Д. Белов, Ю. Бисага, С. Бескоровайний, Л. Васечко, Д. Дикий, Є. Захаров., Н. Камінська, А. Кассезе, А. Клименко, Е. Кузьмін, В. Ковальчук, І. Кудря, П. Лоссовський, Г. Луцишин, М. Марнгейм, Е. Мартиненко, А. Полторак, І. Пробко, П. Рабінович, С. Рудюк, Є. Стрельцов, О. Супрун, Ю. Тодика, Ю. Фігель, А. Хольота, Л. Чекаленко, К. Шимкевич та ін.

Формулювання цілей статті. Мета полягає у дослідженні правового конституційно-правового регулювання гарантії прав та свобод людини і громадянина в умовах збройного конфлікту.

Виклад основного матеріалу дослідження. Безсумнівним є факт, що права і свободи людини і громадянина та їх гарантії є фундаментальним надбанням людства, важливим елементом у процесі становлення й соціалізації кожного індивіда, адже дозволяють йому задовольняти свої потреби та реалізовувати власний потенціал у різних сферах суспільного

життя. Ступінь їх гарантування є лакмусовим папірцем демократичного розвитку будь-якого суспільства. Особливе місце у системі прав і свобод людини і громадянина посідають конституційні права і свободи, які разом із відповідними обов'язками встановлено в основному законі кожної держави. У конституціях, як правило, зосереджено загально визнані та найбільш важливі громадянські (особисті), політичні, економічні, соціальні, культурні та інші права і свободи. У такий спосіб законодавець визначає правовий статус людини і громадянина та регламентує діяльність усіх суб'єктів права [1, с. 118].

Для українського суспільства сьогодні тематика гарантій прав людини в умовах збройного конфлікту надзвичайно важлива для вивчення, так як територія півострову Криму окупована, а на Сході нашої держави відбувалась майже два роки «антитерористична операція», що перейшла у минулому, 2018 році, у «операцію об'єднаних сил». Законодавчим підтвердженням терористичного діяння на території України є прийняття нормативних актів таких як, наприклад, Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України» від 13 квітня 2014 року «Про невідкладні заходи щодо подолання терористичної загрози і збереження територіальної цілісності України» [2] від 14 квітня 2014 року № 405/2014 та ряд інших прийнятих на основі даного документу.

Беззаперечним є факт, що непідконтрольні Україні території на сході є найгіршими з точки зору гарантування основоположних та невід'ємних прав і свобод людини. Так, аналіз статистичних відомостей, говорить, наприклад, про те, що серйозні порушення прав людини та зловживання продовжуються у східній Україні, зокрема у формі обстрілів, страт, довільних і незаконних затримань, тортур, жорстокого поводження, торгівлі людьми і відсутності справедливості та підзвітності, а також позбавлення економічних і соціальних прав, від чого страждає близько 5 млн. осіб, що проживають в районах, постраждалих від конфлікту [3].

Серйозні порушення прав людини, залякування та утиски місцевого населення, що здійснюються незаконними озброєними групами, які підтримуються Росією, відзначалися правозахисними організаціями і були відображені у звітах ООН. Крім того, моніторингові групи і досі надають інформацію про нові звинувачення у вбивствах, тортурах і жорстокому поводженні, а також випадки незаконного позбавлення волі, примусової праці, грабежів, вимагань (зокрема, і грошей) на територіях, контрольованих збройними терористичними групами. Таким чином, вплив конфлікту на економічні і соціальні права цивільного населення є драматичним.

Міжнародний збройний конфлікт як юридичне поняття згадується в ст. 2, якає загальною для всіх Женевських конвенцій 1949 року: «На додаток до положень, які втілюються в мирний час, ця Конвенція застосовується до всіх випадків оголошеної війни чи будь-якого іншого збройного конфлікту, що може виникнути між двома чи більше Високими Договірними Сторонами, навіть якщо одна з них не визнає стану війни. Конвенція також застосовується до всіх випадків часткової або цілковитої окупації Високої Договірної Сторони, навіть якщо ця окупація не натрапляє на жодний збройний спротив...» [4].

В Україні гарантії прав і свобод людини та громадянина, їх реалізація є актуальною проблемою сучасності. Відповідно до ст. 2 Конституції України людина, її життя, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю. Держава поклала на себе обов'язок охороняти і захищати інтереси людини. Звідси виводиться принципова вимога, що будь-які обмеження прав і свобод громадян припустимі тільки в тому випадку і в тій мірі, в яких вони передбачені конституцією конкретної держави і

відповідають нормам міжнародного права [5, с. 208].

Відзначимо, основною гарантією формування єдиної системи гарантій прав і свобод людини і громадянина є конституційне закріплення її провідних параметрів. Правозахисні позиції нині чинної Конституції України, з властивим їм аксіологічними перевагами людини, її прав і свобод, можна визнати демократичним завоюванням сучасної української державності.

Значимість конституційного гарантування прав і свобод людини і громадянина в Україні пов'язана також з організуючим характером Основного закону нашої держави, яка, за оцінкою А. Макушин, мобілізує правозахисний потенціал всіх галузей права, активізуючи весь процес гарантій прав і свобод людини і залучаючи до нього всі інститути суспільства і суб'єкти права, в тому числі і міжнародні [6, с. 23].

Таким чином, на наш погляд, гарантіями захисту конституційних прав і свобод людини і громадянина в умовах збройного конфлікту є система норм, принципів та вимог, різноманітних правових та організаційних механізмів (процедур), завдяки яким забезпечується соціально-правова захищеність особи, що функціонують з метою забезпечення найсприятливіших умов для реалізації конституційно закріпленого статусу людини в умовах збройного конфлікту.

Як ми вже відзначали вище, оскільки права і свободи реалізуються в суспільстві, що нерідко вимагає співробітництва людей, то ця обставина обумовлює неминучість певних обмежень прав і свобод. Обмеження диктуються насамперед необхідністю поваги таких же прав і свобод інших громадян, недопущення довільного поводження з ними, а також необхідністю нормального функціонування суспільства і держави. Обмеження прав і свобод одних людей є умовою гарантування реалізації прав і свобод інших людей. Це узгоджується з рядом найважливіших міжнародно-правових актів. Так, зокрема, Загальна Декларація прав людини (1948 р.) говорить про те, що будь-які обмеження прав і свобод окремої особистості можуть бути «встановлені законом виключно з метою забезпечення належного визнання і поваги прав інших та забезпечення справедливих вимог моралі, громадського порядку і загального добробуту в демократичному суспільстві» [7]. Крім того, Сіракузькі принципи тлумачення обмежень і відступів від положень Міжнародного пакту про громадянські і політичні права (1984 р.) визначають, що такі обмеження та відступу держави-учасники можуть застосовувати тільки у випадках виняткової і дійсної або неминучої небезпеки, яка загрожує життю нації, і тільки тоді, коли існують достатні гарантії і ефективні засоби правового захисту проти зловживань. На національну безпеку не можна посилаючися в якості причини, коли мова йде про запобігання тільки місцевої або щодо ізольованої загрози закону або порядку [8].

В умовах зовнішньої збройної агресії проти України, розпалювання на її території міжнаціональних, міжрелігійних та інших соціальних конфліктів, посилення екстремістської та терористичної діяльності виникла потреба у перегляді існуючих доктринальних і законодавчих підходів до обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина в інтересах національної безпеки. Вважаємо, що для належного захисту суверенітету України, відновлення її територіальної цілісності, збереження демократичного проєвропейського вектору розвитку необхідним є встановлення чіткого взаємозв'язку та залежності обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина в Україні та інтересів національної безпеки [9, с. 78].

Історично, національна безпека тривалий час розглядалася в аспекті захисту держави

від загроз, однак із розвитком суспільних відносин її зміст змінився. Реалії сьогодення свідчать, що парадигма національної безпеки вже давно вийшла за межі забезпечення захисту суверенітету й територіальної цілісності держави від зовнішніх та внутрішніх загроз, до яких традиційно належать збройні сили і спецслужби іноземних держав, а також сепаратистські та терористичні угруповання. У сучасних умовах, за твердженням Ю. Ірхи, категорія «національна безпека» охоплює питання безпечного існування не тільки держави, а й суспільства та людини. Більше того, саме безпека останньої у демократичних державах стала визнаватися найвищою соціальною цінністю [9, с. 81].

В той же час, відповідно до ст. 64 Основного Закону в умовах введення воєнного стану, який, до речі, було введено вперше на території незалежної України з 26 листопада по 26 грудня 2018 року, можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень. Основний закон передбачає цілий список прав, обмежувати які, навіть у таких скрутних обставинах, забороняється. Відповідно до ст. 64 Конституції України в умовах воєнного або надзвичайного стану не можуть бути обмежені наступні права і свободи, передбачені Основним законом: рівність конституційних прав і свобод та рівність перед законом; право на громадянство та на зміну громадянства; право на життя; право на повагу до гідності; право на свободу та особисту недоторканність; право надсилати індивідуальні чи колективні письмові звернення та на обґрунтовану відповідь на них; право на житло; на рівні права і обов'язки подружжя у шлюбі та сім'ї; рівність прав дітей незалежно від походження, а також від того, народжені вони у шлюбі чи поза ним; право на судовий захист прав і свобод людини і громадянина; право на відшкодування за рахунок держави чи органів місцевого самоврядування матеріальної та моральної шкоди; право знати свої права і обов'язки; гарантія, що закони та інші нормативно-правові акти не мають зворотної дії в часі, крім випадків, коли вони пом'якшують або скасовують відповідальність особи; право на правову допомогу; право не виконувати явно злочинні розпорядження чи накази; не можливість бути двічі притягненому до юридичної відповідальності одного виду за одне й те саме правопорушення; презумпція невинуватості; гарантія того, що особа не несе відповідальності за відмову давати показання або пояснення щодо себе, членів сім'ї чи близьких родичів, коло яких визначається законом [10].

Значний внесок у систему гарантій конституційних прав і свобод людини і громадянина від свавільного обмеження зробив Конституційний Суд України, визначивши у Рішенні від 8 квітня 2015 року № 3-рп/2015, що обмеження конституційних прав і свобод має переслідувати легітимну мету; бути зумовленим суспільною необхідністю досягнення цієї мети, пропорційним та обґрунтованим; у разі обмеження права законодавець зобов'язаний запровадити таке правове регулювання, яке дасть можливість оптимально досягти легітимної мети з мінімальним втручанням у реалізацію відповідного права і не порушувати його сутнісний зміст [11].

Вирішення суб'єктами політичних і суспільних відносин своїх нагальних проблем, на жаль, іноді призводить до порушення одними суб'єктами відносин прав і свобод інших. Особливо гостро це питання стоїть при проведенні виборів. Тоді, як наслідок правопорушення, настає відповідальність.

Юридична відповідальність посідає особливе місце у системі гарантій політичних прав і свобод особи. Вона є специфічним юридичним засобом забезпечення реалізації, охорони і захисту прав і свобод людини і громадянина і здійснення закріплених у законодавстві обов'язків. Встановлення чинним законодавством норм про юридичну

відповідальність пов'язане з незадовільним рівнем загальної правової культури багатьох громадян, навіть з правовим нігілізмом, коли ігнорується або принижується абсолютна цінність державної організації суспільства та правової системи.

Висновки. На основі всього вище зазначеного можна говорити про те, що для конституційно-правових гарантій політичних прав і свобод людини і громадянина особливе значення мають принципи демократизму, верховенства права і обопільної відповідальності людини і держави. Зазначені принципи як гарантії політичних прав і свобод особи тісно пов'язані між собою і у сукупності націлені не тільки на формування сильної правової і політичної системи, усталення і розвиток форм безпосередньої демократії, а й на становлення режиму законності. У свою чергу, режим законності є не тільки умовою процесу ефективної реалізації громадянами своїх політичних прав, а й умовою становлення і розвитку правової держави і громадянського суспільства.

Наразі, зауважимо, що стан дотримання прав людини в умовах проведення антитерористичної операції, а наразі операції об'єднаних сил, є надзвичайно низьким, як в регіонах проведення такої операції так і по всій території України в контексті як прав внутрішньопереміщених осіб так і прав інших осіб, що постраждали внаслідок військових дій на території України.

Список використаних джерел

1. Бескорвайний С.Я. Види збройних конфліктів та їх правове регулювання. *Юридична наука.* № 3/2014. С. 116-126.
2. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 13 квітня 2014 року «Про невідкладні заходи щодо подолання терористичної загрози і збереження територіальної цілісності України»: Указ Президента України від 14 квітня 2014 року № 405/2014. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/405/2014>
3. Комісар Ради Європи висловив занепокоєння нератифікацією українським парламентом Стамбульської конвенції (Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами). URL: <http://forbidentoforbid.org.ua/uk/komisar-radi-ievropi-z-prav-lyudini-rozk/>
4. Конвенція про захист цивільного населення під час війни - ООН; Конвенція, Проект, Угода від 12.08.1949. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_154.
5. Белов Д.М. Права і свободи людини та громадянина на сучасному етапі розвитку державності та права. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право».* 2008. Випуск 9. С. 207-211
6. Макушин А.А. Конституционные гарантии прав и свобод человека: подходы к понятию. *Конституционное и муниципальное право.* 2004. №4. С. 22-25.
7. Загальна декларація прав людини: Декларация, Міжнародний документ, прийнято резолюцією ГА ООН від 10.12.1948. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_015
8. Сіракузькі принципи тлумачення обмежень і відступів від положень Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, схвалених економічною та соціальною радою Організації Об'єднаних Націй у 1985. URL: <http://legislationline.org/ru/documents/action/popup/id/14624>
9. Ірха Ю. Обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина в інтересах національної безпеки України в сучасних умовах. *Вісник Конституційного Суду України.* № 5. 2015. С. 78-87.

10. Конституція України. *Відомості Верховної Ради*. 1996. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

11. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частини другої статті 1712 Кодексу адміністративного судочинства України від 8 квітня 2015 року № 3-рп/2015 URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v003p710-15>

*Олійник О.М., викладач кафедри бізнесу і права,
Вінницький інститут Університету «Україна»,
Черкес Т.М., студентка 5-го курсу,
спеціальність «Право»
Вінницький інститут Університету «Україна»,*

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ У АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО БУДІВНИЦТВА В УКРАЇНІ

PECULIARITIES OF IMPLEMENTATION OF STATE YOUTH POLICY IN THE ASPECT OF STATE CONSTRUCTION IN UKRAINE

Анотація: У статті досліджуються питання реалізації державної молодіжної політики у аспекті державного будівництва в Україні. Законодавство щодо молоді та державної молодіжної політики не характеризується системністю та послідовністю, що ускладнює створення належних правових, соціально-економічних, політичних, організаційних умов та гарантій для повноцінного розвитку молоді і, як наслідок, знижує ефективність реалізації державної молодіжної політики. Зауважимо, що для ефективного впровадження державної молодіжної політики в Україні нашій державі потрібно аналізувати досвід інших країн, особливо тих, які входять до групи розвинутих.

Ключові слова: державна молодіжна політика, місцеве самоврядування, державне будівництво

Abstract: The article explores the issues of realization of the state youth policy in the aspect of state building in Ukraine. Legislation on youth and state youth policy is not characterized by consistency and consistency, which complicates the creation of proper legal, socio-economic, political, organizational conditions and guarantees for the full development of youth and, as a consequence, reduces the effectiveness of the implementation of state youth policy. It should be noted that for the effective implementation of state youth policy in Ukraine, our country needs to analyze the experience of other countries, especially those belonging to the developed group.

Keywords: state youth policy, local self-government, state building

Постановка проблеми. У суспільстві, що ґрунтується на принципах правової держави, ДМП виявляється центральною ланкою суспільної регуляції процесів становлення нових поколінь – соціалізації та самореалізації молоді. За такого підходу у держави є широкі можливості спертися у своїй молодіжній політиці на систему права, мобілізуючи економічні,